

electi sunt. Factæque legiones X., qui modus LX., vel amplius armatorum millia efficiebat, adversus eos processerunt: parvis adhuc Romanis rebus, tanta tamen in re militari virtus erat. (8) Quæ cum profectæ essent adversus Gallos duce L. Furio, quidam ex Gallis unum ex Romanis, qui esset optimus provocabat. Tunc se M. Valerius Tribunus militum obtulit, & cum processisset armatus, corvus ei supra dexterum brachium fedit. Mox commissâ adversus Gallos pugna, idem corvus alis, & unguibus Galli oculos verberavit, ne rectum possit aspicere: Ita à Tribuno Valerio interfectus, non solum victoriam ei, sed etiam nomen dedit. Nam postea idem Corvinus est dictus, ac propter hoc meritum annorum XIII. (9) Consul est factus. Occiso enim provocatore Gallo, alii omnes territi, sparsimque fugientes, graviter trucidati sunt. Tunc siquidem dilata nox usque ad plurimam partem diei tendi visa est. Tunc etiam, faxa grandini mixta (10) nubibus cecidere. Eodemque tempore Magnus Alexander, magnus verò ille gurgis miseriarum, atque atrocissimus turbo totius Orientis natus est. Anno ab Urbe condita CCCCLX. Latini, qui noluerant milites dare, hoc quoque à Romanis exigere coeperunt, ut unus Consul ex eorum, alter ex Romanorum populo crearetur. Quod cum esset negatum, bellum contra eos (11) intulerunt, Manlio Torquato, & Decio Mure Consulibus, in quo bello unus Consul interfectus est, alter exitit impiè parricida. Manlius enim Torquatus filium suum juvenem victorem, interfectorem Decii Tulliani nobilis equitis, & præcipuè provocantis, atque insultantis hostis occidit. Alius verò Consul cum, iterato conflictu, illud cornu cui præerat, cædi, atque affligi videret, inter confertissimos hostes sponte prolapsus occubuit. Manlius quamvis victor, occursum tamen nobilium juvenum Romanorum, qui legitime exhiberi solet in triumphis, parricida non meruit. Statuè Consulibus ob meritum victoriæ in rostris positæ sunt. Eo anno etiam Alexandria ab Alexandro Macedone condita est. (12) Anno autem post hunc sequente, Minutia virgo vestalis ob admissum incestum damnata est, vivaque obruta in campo, qui nunc Sceletatus dicitur. At verò exin tempore interfecto, horresco referre quod gesum est. Nam Claudio Marcello, & Valerio Flacco Cos. incredibili rabie, & amore scelerum Romana matronæ exarserunt. Erat verò sedus ille, ac pestilens annus, insectæ jam undique catervati strages mortuorum egerebantur. Et adhuc tamen penes omnes de corrupto acere simplex credulitas erat, cum existentem quadam ancilla indice, & convincente, primum multa matronæ ut biberent venena, quæ coxerant compulsæ: dein simul quæ hausere consumptæ sunt. Tanta autem multitudo fuit matronarum in his facinoribus consciarum, ut trecentæ septuaginta damnatæ ex illis simul fuisset referantur. Anno ab Urbe condita CCCCLXII.

(8) Ita nimirum Paulus Diaconus MS. semper magis Eutropii verba retinet. Canil.

(9) A. XXIII. ita B. & H.

(10) A. faxa de nubibus &c.

(11) A. habet, contra eos susceptum est, & ingenti pugna superati sunt, ac de his perdomitis triumphatum est: Stat. &c. Concordant B., & H., præterquam in voce bis, cuius loco habent suis perdom. &c.

(12) Hinc inserta omnia usque ad verba. Jam Romani in MSS. enim non leguntur, neque in Eutropio.

(13) A. Orbis.

(14) H. hic insigni accessione auctior est: animosiores: demque priusquam cum Romanis confligerent, Alexandrum regem Epirotarum, germanam Olympie matris Alexandri Macæ, qui trajectis in Italiam copiis, bellum adversus Romanos parabat, Lucanis suffragium ferentes, maximo bello in Lucania vicere. In quo & 14-

Alexander rex Epirotarum Alexandri illius Magni avunculus, trajectis in Italiam copiis, cum bellum adversus Romanos pararet, & circa finitimas Romæ urbes firmaret vires exercitus sui, auxiliæque vel sibi acquirere, vel hostibus subtrahere studens bellis exerceretur, à Samnitibus, qui Lucana genti suffragabantur, maximo bello in Lucania victus, & occisus est.

Anno ab Urbe condita CCCCXXVI. jam Romani potentes esse coeperant. Bellum enim in CXXX. ferè milliario ab Urbe gerebatur apud Samnitas, qui medi sunt inter Picenum, Campaniam, & Apuliam, gentem, si opulentiam, eorum quæras, aureis, atque argenteis armis, & discolori veste usque ad ambitum ornatos: si infidiarum fallaciam, saltibus ferè, & montium fraude grassantes: si rabiem, atque furorem, facilegis, humanisque hostiis in exitum Urbis (13) agitato: si pertinaciam: si feræ rupro fœdere ipsis hostibus animosiores. (14) Romani ergo adversum Samnitas pro Campanis, & Sidicinis bellum susceperunt. Omnium siquidem, non modò Italia tantum, sed penè toto orbem terrarum pulcherrima Campaniæ plaga est. (15) Nullum hospitalium navibus mare. Hic illi nobiles portus, Cajeta, Misenus, (16) Lucrinus, & Avernus, quædam maris offia. Hic amici (17) vitibus montes, Gaurus, (18) Falernus, Massicus, & pulcherrimum cunctorum Vefuvius. Urbes ad mare. Formiæ, Cumæ, Puteoli, Herculaneum, (19) Pompeii, & ipsa caput urbium Capua, quondam inter tres maximas Romam, Carthaginemque nominata. Pro hac urbe, & pro (20) his regionibus populus Romanus Samnitas invadit. L. Papyrius Curior cum honore Dictatoris ab bellum id profectus est. Qui cum Romam redisset, Q. Fabio Maximo magistro equitum, quem apud exercitum reliquerat, præcepit, ne se absente pugnaret. Ille occasione reperia felicis dimicavit, & (21) viginti millia Samnitarum delevit. Ob quam rem à Dictatore capite damnatus, quòd fe vetante pugnaver, ingenti favore militum, & populi liberatus est, tantâ Papyrio feditioe commotâ, ut penè ipse interficeretur. (22) Post hæc Samnites circumspeliore cura, ac majore apparatu instructo, apud Caudinas Furculas confederunt, T. Veturio, & Sp. Postumio Cos., omnesque copias Romanorum ibidem angustis locorum, armisque conclusas ingenti dedecore vicerunt. Quorum dux Pontius in tantum abusus est victoriæ securitate, ut Herennium patrem consulendum putaret, utrum clausos occideret, an parceret subjugatis: ut vivos tamen dedecori servaret, elegit. (23) Romanos enim ante sepius vinci, & occidi, nunquam autem capi, aut ad deditionem cogi potuisse constabat. Itaque Samnites victoriâ potiti, universon Romanorum exercitum turpiter captum, armis, vestimentisque nudatum, tantum singulis vilioribus operimentis ob verecundiam.

COR-

se Alexander Epirota extinctus est. Romani igitur adversus Samn. &c.

A. concordat cum H. usque ad in Italiam copiis, bellum: hinc sequitur in Lucania vicere, in quo &c.

(15) A. B. & H. Nil nisi hospitalium mari.

(16) In omnibus I. Misenus, repentes fontibus Baja, Lucr. &c.

(17) A. pro amici, amici.

(18) A. Gaurus. B. & H. Laurus.

(19) Hyrcolanum B. & H. Hircolanum.

(20) Hæc duo verba non sunt in B. & H.

(21) A. B. H. & Eutropius dimicavit, & Samnitas delevit.

(22) Postea Samnites Romanos T. Veturio, & Sp. Postumio Cos. apud Caudinas Furculas angustis locorum conclusis ingenti &c.

(23) A. B. & H. omnis. cet. seq. nam universon.